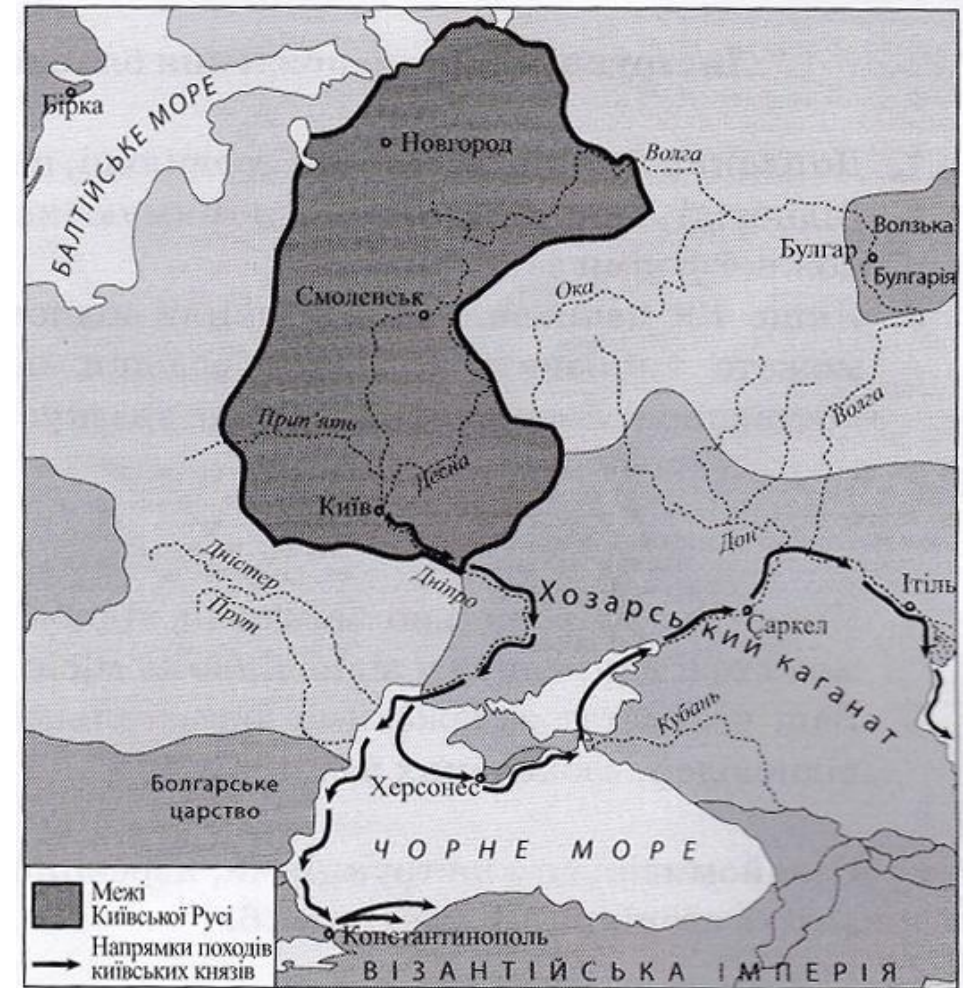

КИЇВСЬКА РУСЬ.
СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ УСТРІЙ.
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК.
КУЛЬТУРА.

ПОЛІТИЧНИЙ УСТРІЙ

- За політичним устроєм Київська Русь була ранньофеодальною державою з **МОНАРХІЧНОЮ** формою правління.
- На **ЕТАПІ ФОРМУВАННЯ** держави зберігалися риси військової демократії.
- У **ДОБУ ПІДНЕСЕННЯ** Київської Русі формується **ЦЕНТРАЛІЗОВАНА МОНАРХІЯ**.
- У **ПЕРІОД ФЕОДАЛЬНОЇ РОЗДРІБНЕНОСТІ** відбулася ще одна зміна форми державного устрою: одноосібна монархія поступилася місцем **ФЕДЕРАТИВНІЙ МОНАРХІЇ**. Цю форму правління історики називають «**колективним сюзеренітетом**».

ЕЛЕМЕНТИ ПОЛІТИЧНОЇ ВЛАДИ

- **КНЯЗЬ** – виступав носієм верховної державної влади на Русі (зосереджував всю повноту законодавчої, виконавчої, судової та військової влади.).
- **БОЯРСЬКА РАДА** – виконувала функції дорадчого органу.
- **ВІЧЕ** – народні збори дорослого чоловічого населення, що вирішували важливі громадські та державні справи.
- **ДРУЖИНА** – основна військова сила і одночасно примітивний апарат державного управління.

СОЦІАЛЬНА СТРУКТУРА СУСПІЛЬСТВА

- Князі
- Дружинники
- Бояри (панівний прошарок людності Київської Русі)
- Духовенство (з кінця Х ст.)
- Селяни
- Міщани

КАТЕГОРІЇ ЗАЛЕЖНОГО НАСЕЛЕННЯ

- **СМЕРДИ** – найчисельніша група населення, вільні селяни, селяни, що мали приватне господарство, житло, земельні наділи, платили данину князю.
- **ЗАКУПИ** – категорія феодално-залежних селян, які до повернення боргу (позики) зобов'язані були виконувати на користь землевласника феодалські повинності (борг – «купа»).
- **РЯДОВИЧІ** – селяни, що укладали з феодалом «ряд» - договір про найм і відповідно до нього працювали в його господарстві.
- **ХОЛОПИ** – населення, що перебувало у повній власності феодала (за своїм правовим становищем було близьким до рабів)
- **ІЗГОЇ** – неповноправні особи, які з тих чи інших причин вибули зі свого соціального середовища.

ВИДИ ПОДАТКІВ ТА ПОВИННОСТЕЙ:

- «**ДИМ**»: податок з окремого господарства.
- **ПОЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК**: від плуга чи рала.
- «**ПОВОЗ**»: надання коней чи транспорту для потреб князя чи його адміністрації.
- **ВІДРОБІТКИ** залежних селян на користь власників феодин (земля, що надавалася королем чи сеньйором васалу в спадкове володіння як плата за службу – як правило, військову).

СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО

- Основне заняття – рільництво; поширення дво- і трипільної системи землекористування, з XI ст. – поширюється плуг з череслом.
- Розвиваються городництво, садівництво, тваринництво.
- **ВЕРВ** – назва селянської общини (громади) на Русі.

ТОРГІВЛЯ

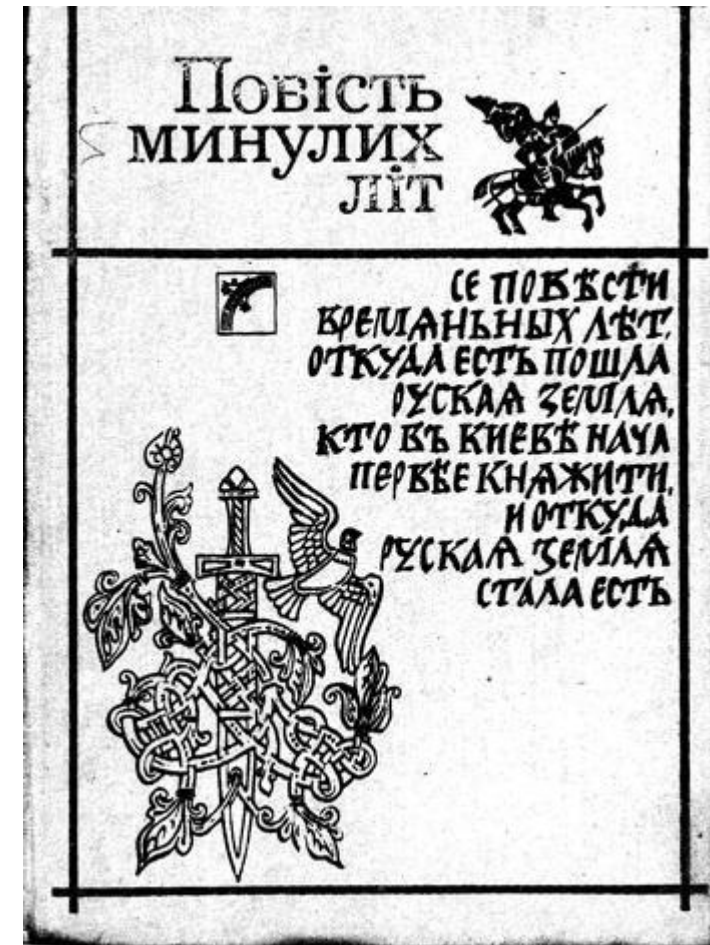
- Найбільш активні торгівельні стосунки з **Візантією** (шлях «з варяг у греки»).
- **Залозний** шлях – до Кавказу й арабського Сходу;
- **Соляний** – торгівля з країнами Центральної і Західної Європи.
- **Русь поставляла** на міжнародні ринки: рабів, хутра, зброю, прикраси із золота і срібла, мед, віск, шкурки.

КУЛЬТУРА

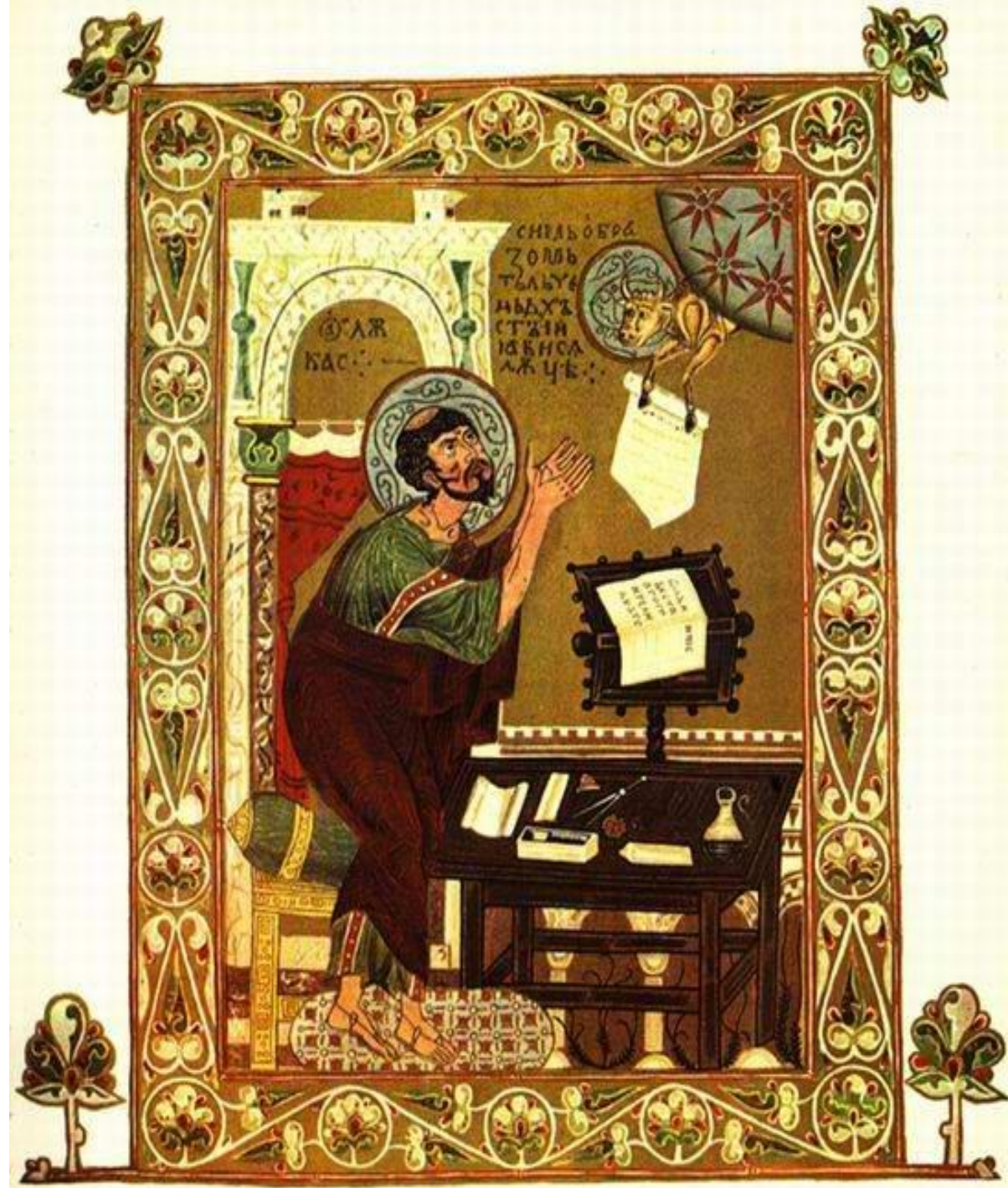
ПИСЕМНІСТЬ, ЛІТЕРАТУРА

- **«ПОВІСТЬ МИНУЛИХ ЛІТ»** (1113 р.) – найдавніший літопис, що дійшов до нас. Автором вважають Нестора літописця. Зображено історію Русі на фоні всесвітньої історії.
- **ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНСЬКИЙ ЛІТОПИС** створено в середині XIII ст. Складається з двох частин: Літописець Данила Галицького й Волинський літопис.
- **ГАЛИЦЬКЕ ЄВАНГЕЛІЄ** – 1144 р.
- **«СЛОВО ПРО ЗАКОН І БЛАГОДАТЬ»** (30 – 40-ві рр. XI ст.) – перший твір оригінальної літератури. Автор – митрополит Іларіон. Твір присвячений Володимирі Великому.

КУЛЬТУРА ПИСЕМНІСТЬ, ЛІТЕРАТУРА

- **«ПОВЧАННЯ ДІТЯМ»** (1117 р.). Автор – Володимир Мономах: «Усього ж паче – убогих не забувайте...».
- **«СЛОВО О ПОЛКУ ІГОРЕВИМ»** (1187 р.) – оспіваний похід 1185 р. Новгород-Сіверського князя Ігоря Святославича проти половців.
- **РЕЙМСЬКЕ ЄВАНГЕЛІЄ** – привезла з собою до Франції Анна Ярославна, яка вийшла заміж за французького короля.
- **«ОСТРОМИРОВЕ ЄВАНГЕЛІЄ»** (1056 – 1057 рр.).
- **ІЗБОРНИК СВЯТОСЛАВА** (1073 р.): вперше вміщено груповий портрет реальних людей – Святослава Ярославича та його сім'ї

ОСВІТА

- Освіта започатковується з часів князя Володимира Великого, який в 988 р. відкрив першу школу для дітей знаті).

АРХІТЕКТУРА

- Найпоширенішим в архітектурі Київської Русі був **візантійський стиль**.
- **ДЕСЯТИННА ЦЕРКВА** в Києві: 996 р.
- **ДЕСЯТИНА**: десята частина від княжих доходів на утримання церкви.
- **СПАСО-ПРЕОБРАЖЕНСЬКИЙ** собор у Чернігові: 1031 – 1036 рр.
- **СОФІЙСЬКИЙ СОБОР** в Києві (1037 р.): побудований на честь перемоги Ярослава мудрого над печенігами; в архітектурі цього храму проступають національні риси; при ньому створено першу бібліотеку.

ЦЕРКВА

- **МИТРОПОЛИТ ІЛАРІОН** –
перший руський митрополит,
обраний 1051 р. за часів
правління Ярослава Мудрого.
- **ПЕЧЕРСЬКИЙ МОНАСТИР** –
1051 р.
- **КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКИЙ**
ПАТЕРИК: приблизно між
1215 – 1230 рр.
- Найвідомішою на Русі була
ПЕЧЕРСЬКА ІКОНОПИСНА
МАЙСТЕРНЯ.

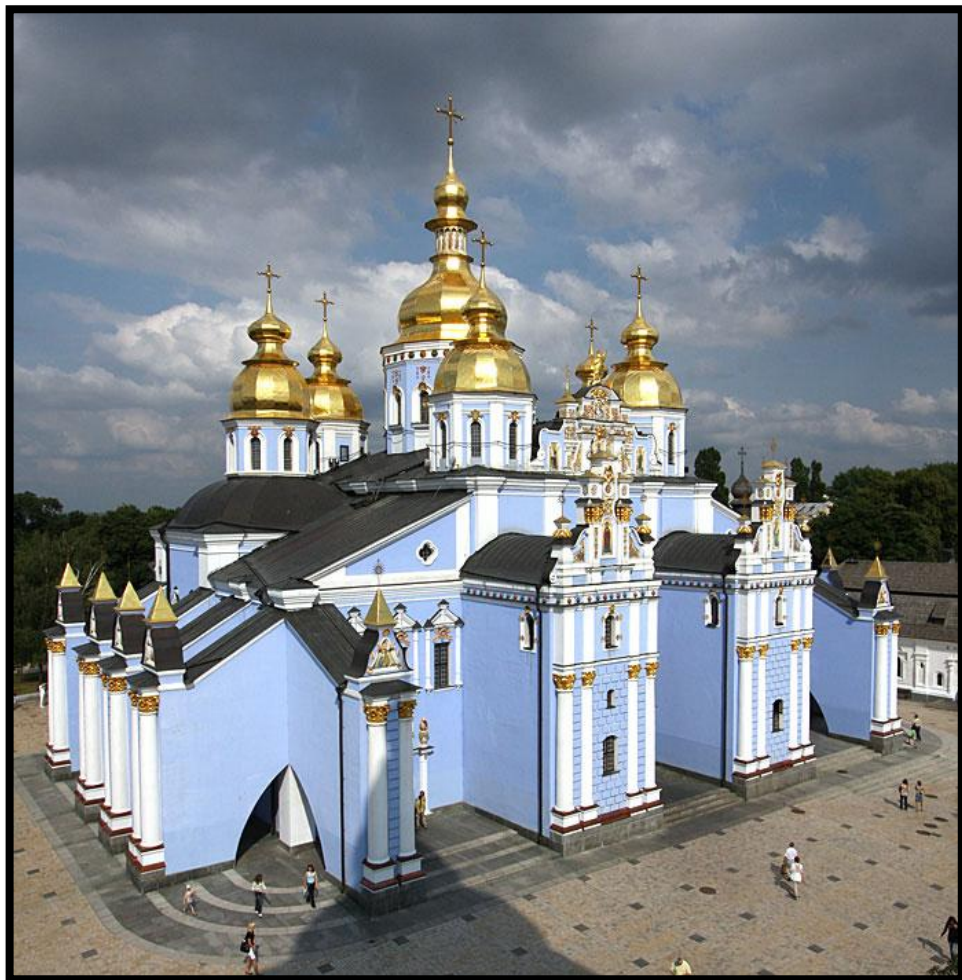
ЦЕРКВА

- Пензлю іконописця АЛІПІЯ приписують відому ікону «Ярославська оранта» та створення мозаїк Михайлівського Золотоверхого монастиря.
- Ікона **ВИШГОРОДСЬКОЇ БОГОМАТЕРІ** була привезена на початку XII ст. з Константинополя.
- Окрему **ГАЛИЦЬКУ МИТРОПОЛІЮ** було засновано за правління Юрія І Львовича у 1303 р.

ЦЕРКВА

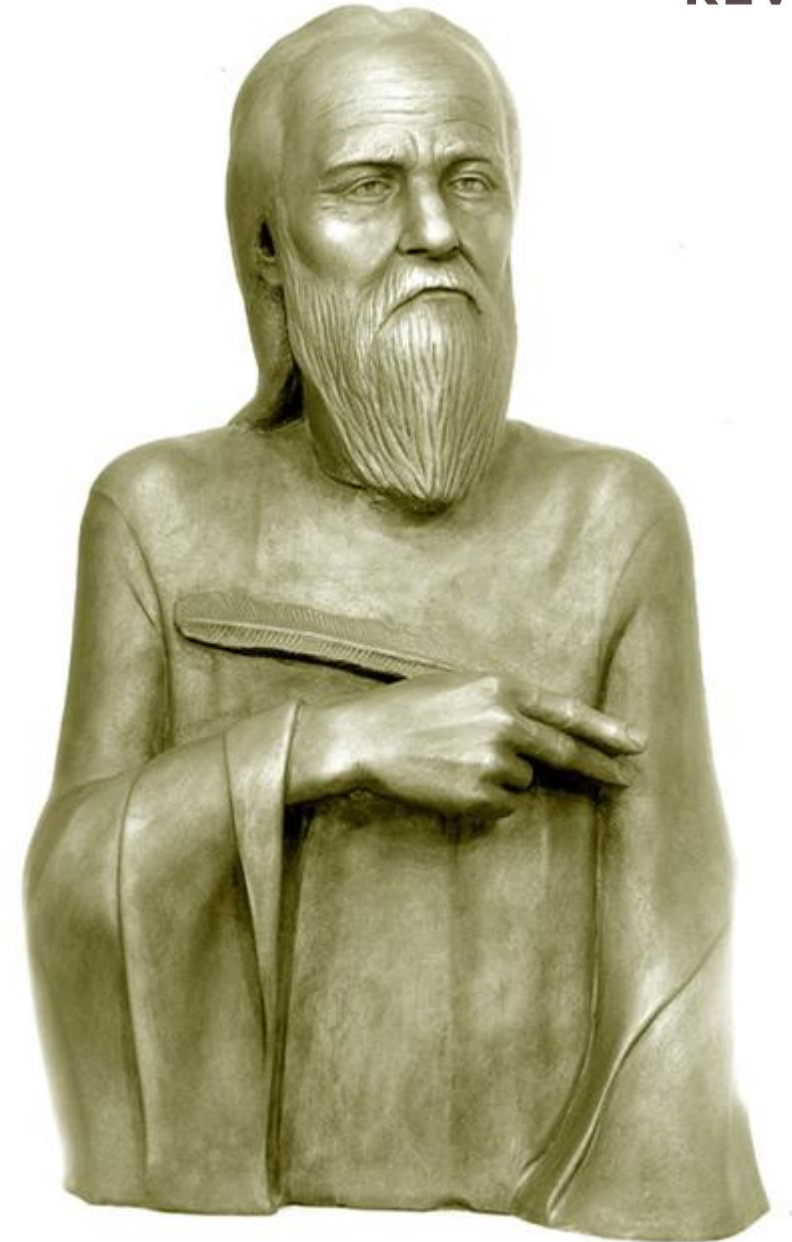
Михайлівський Золотоверхий монастирь

Ікона
**ВИШГОРОДСЬКОЇ
БОГОМАТЕРІ**

ПЕРСОНАЛІЇ

- **НЕСТОР** (близько 1055 - бл. 1113) - видатний український письменник і літописець. Нестор був автором і упорядником «Повісті минулих літ» (бл. 1113 р.).
- **ІЛАРІОН** - київський церковний діяч і письменник XI ст., **перший митрополит з руських** (з 1051). Іларіон – автор видатного церковно-богословського твору «**Слово про закон і благодать**», написаного між 1037 і 1050. Основним змістом «Слова» було прославлення Володимира Святославича за запровадження християнства на Русі.
- **АЛІМПІЙ** (Аліпій, Олімпій) **ПЕЧЕРСЬКИЙ** (бл. 1050 – 17.8.1114) - київський мозаїст і живописець, монах Києво-Печерського монастиря. Малював ікони, які до наших часів не збереглися.
- **АГАПІТ ПЕЧЕРСЬКИЙ** (? — 1095) — чернець Києво-Печерського монастиря, відомий як цілитель тяжких захворювань.

Тести!!!

